

I

Pred tamnicom

Gomila bradatih ljudi u mrkoj odeći i sa sivim visokim šeširima, pomešana sa ženama, od kojih su neke nosile kapice, a druge išle gologlave, stajala je pred drvenom građevinom s vratima od masivne hrastovine okovane gvozdenim klincima.

Osnivači nove kolonije, ma kakvim da su se utopijama o ljudskoj sreći i vrlini u početku zanosili, odmah su prepoznali kao prvu praktičnu potrebu da jedan deo novog, još netaknutog zemljišta namene za groblje, a drugi za tamnicu. Po tom pravilu može se zaključiti da su praoci Bostona sagradili prvu tamnicu negde u blizini Kornhila, otprilike u isto doba kad su označili prvo groblje na imanju Isaka Džonstona i oko njegovog groba, koji je postao središnja tačka svih grobova u staroj porti Kraljeve kapele. Nesumnjivo je drvena tamnica, petnaest ili dvadeset godina posle osnivanja grada, bila već nagrizena zubom vremena, što je davalo još tužniji izgled njenom namrštenom i mračnom licu. A rđa na glomaznoj gvožđuriji hrastovih vrata izgledala je starije od svega u Novome svetlu. Kao sve ono što pripada zločinu, izgledaće kao da nikad i nije bila mlada.

Pred ovom ružnom građevinom, a između nje i kolskoga puta, pružala se ledina sasvim obrasla korovom i travuljinom, koja je očevidno najbolje odgovarala zemljištu što tako rano zanesu crni cvet ljudske civilizacije – tamnicu. Samo se pored vrata, s korenima gotovo pod samim pragom, dizao žbun divlje ruže, pokriven u ovo junsko doba nežnim cvetovima, koji kao da su nudili svoj miris i brzoprolaznu lepotu: sužnju pri ulazu u tamnicu, a osuđenome zločincu kad bi izlazio iz nje da bude predat sudbini, kao da je time hteo reći da veliko srce prirode ima i ljubavi i sažaljenja i za njih.

Čudnim sticajem okolnosti, ovaj ružin žbun održao se kroz celu istoriju; ali da li je on bio samo poslednji izdanak stare ponosne divljine, koji je nadživeo gigantske borove i hrastove što ga negda svojom senkom pokrivahu, ili je, kao što ima mnogo razloga za verovanje, izbio za stopama svete Ane Hačinson kad je ona ušla u tamnicu, mi nećemo uzeti na sebe da to određujemo. Našavši ga na samome pragu naše priče, koja misli da sad ostavi ova kobna vrata, šta možemo drugo učiniti do uzbrati jedan njegov cvetak i ponuditi ga čitaocu. On će, možebiti, poslužiti kao simbol nekog blagog moralnog cveta što će se naći u razvoju pripovetke ili će ublažiti tužni završetak ove priče o ljudskoj bedi i slabosti.

II

Na trgu

Jednog letnjeg jutra, pre dvesta i više godina, veliki broj bostonskih stanovnika okupio se na ledini ispred tamnice, očiju uprtih u gvožđem okovana hrastova vrata. Kod svakog drugog naroda, kao i u kasnijoj istoriji Nove Engleske, jeziva strogost, koja je skamenila bradata lica ovog dobroćudnog sveta, mogla je jedino predskazivati kakav težak i strašan zadatak. Ona je mogla, u najmanju ruku, značiti da se očekuje smrtna kazna strašnom zlikovcu, kome je zakonska osuda samo potvrdila osudu javnoga osećanja. Ali po ovoj prvobitnoj oštirini puritanskoga karaktera, sličan zaključak nije se morao izvoditi. Moglo se desiti da i neki lenji rob, sluga ili neposlušno dete koje su roditelji predali građanskoj vlasti treba da budu kažnjeni na šibalištu. Moglo bi biti da neki kveker, ili drugi koji inoverac, bičem treba da bude izgnan iz grada, ili neki besposleni i zalutali Indijanac, koga je vatreno piće beloga čoveka navelo da postane buntovan na ulici, kamdžijom bude oteran u senku šuma. Moglo je biti i to da kakva veštica kao gospođa Hibins, sudijina džandrljiva udovica, treba da umre na vešalima. U svakom ovakvom

slučaju ispoljavala se ista svečanost u vladanju gledalaca, kao što je i priličilo narodu kod koga se vera i zakon behu slili u jedno, i u čijem su karakteru oboje bili duboko utisnuti, tako da je i najblaži i najstroži čin javne discipline bio podjednako dostojanstven i strašan. I odista, jada i hladna bila je simpatija koju je od takvih gledalaca mogao očekivati krivac na gubilištu. A takođe, kazna koja bi u našim danima bila glupa i smešna mogla je onomad biti dosuđena s gotovo istom dostojanstvenošću kao i smrtna.

Tog letnjeg jutra, kada počinje naša istorija, vredno je pomenuti okolnost da se činilo da žene, kojih je bilo nekoliko u gomili, s naročitom pažnjom očekuju izvršenje kazne. Doba nije bilo toliko ugladeno da bi osećaj nepristojnosti uzdržao ženski pol da ne izađe na ulicu i da se u datoj prilici ne tiska kroz gomilu do najbližeg mesta oko gubilišta. Moralno i materijalno grublji bili su živci u tih žena i devojaka staroga engleskoga kova nego u njihovom lepom potomstvu, udaljenom od njih za šest-sedam naraštaja; jer, kroz taj red nasleđa, svaka je majka predavala svome detetu blažu krv, nežniju i prolazniju lepotu i slabiju fizičku građu, ako ne i karakter slabiji i nestalniji nego što je bio njen. Žene koje su stajale oko tamničkih vrata bile su iz onoga doba kada muškobanjasta Elizabeta, kraljica engleska, nije bila tako neprikladan predstavnik pola. One su bile njene zemljakinje; goveđa pečenica s pivom bila je njihova telesna hrana, a duševna ni za dlaku nežnija. Veselo jutarnje sunce osvetlilo je široka pleća i razvijene grudi, okrugla i rumena lica, koja su odrasla na dalekom ostrvu i još nisu pobledela i omršavela na vazduhu Nove Engleske. A povrh svega, ove matrone su govorile s takvom smelošću i otvorenošću kakva bi nas danas zadivila, kako po tonu, tako i po sadržini govora.

– Druge moje – poče jedna pedesetogodišnja žena grubih crta – čujte da vam kažem i ja nešto. Zar ne bi bilo bolje da mi, starije žene, i neporočna crkvena pastva sudimo takvoj jednoj nevaljalici kao što je ta Ester Prin? Šta velite na to, drage moje? Da je ta nesrećnica došla pred nas pet, što sad stojimo ovako zajedno, da joj sudimo, da li bi se izvukla s takvom osudom kakvu su izrekle pobožne sudije? Ja ne mislim, doista!

– Kažu – reče druga – da je prečasni otac Dimesdel, njen pred Bogom pastir, prosto ubijen što se takva bruka dogodila u njegovoj pastvi.

– Sudije su bogobojažljiva gospoda, ali odviše milostiva – to je istina – dodade jedna treća postarija gospoda.

– U najmanju ruku, trebalo je da udare žig usijanim gvožđem na Esterino telo. Gospoda Ester mrštila bi se na to, znam zacelo. A ovako, mnogo će se potresti ta obesna nevaljalica šta će oni staviti na grudi njene odeće! Ama pomislite samo, zar ona ne može to pokriti brošem ili drugim kakvim bezbožnim nakitom, i ići ulicom isto tako oholo kao i pre!

– Ah – umetnu blaže jedna mlada žena s detetom na rukama – neka je, neka pokrije znak čim hoće, ali bol od njega biće uvek u njenom srcu.

– Šta mi tu pričamo o znacima i žigovima na grudima njene odeće ili čelu? – razvika se jedna žena, najružnija i najsvirepija od svih ovih samozvanih sudija. – Ta je žena obrukala nas sve, i treba da umre. Zar nema zakona za to? Ima ga doista, i u Svetom pismu, i u zakoniku! Neka sudije pripišu same sebi ako im se nevršenje zakona plati time što će njihove žene i kćeri poći putem poroka!

– Bog s nama, žene – povika jedan čovek iz gomile – zar nema druge vrline u žena osim one koju uliva strah od

vešala? Ta to je strašna reč! Mir, žene, mir! Jer ključ se okreće u bravi, a sama gospođa Prin, eno, izlazi.

Vrata su se iznutra širom otvorila i na njima se ukazala, kao crna senka usred sunčeva sjaja, tužna i koščata pojava gradskoga policajca s mačem o bedrima i s palicom svoga dostojanstva u ruci. On je oličavao u sebi celu nemilu oštrinu puritanskoga zakona i dužnost mu je bila da ga do najmanjih sitnica primeni na prestupnicima. Pruživši napred levom rukom svoj zvanični štap, desnu ruku stavio je na rame jedne mlade žene, koju je tako vukao napred, dok ga ona, na pragu tamničkih vrata, nije odbila pokretom punim prirodnog dostojanstva i jačine karaktera, i kročila na slobodan vazduh kao svojom vlastitom voljom. U rukama je držala dete, čedo od tri meseca, koje se namrštilo i okrenulo na stranu svoje malo lice od suviše žive svetlosti dana; jer njegov život, dosad, beše jedino poznao sivu polusvetlost ćelije ili nekog drugog mračnog odeljenja tamničkog.

Kad se mlada žena – majka ovoga deteta – sasvim pojavila pred gomilom, prvi joj je pokret bio da dete prigrli jače na grudi, ne toliko nagonom materinske ljubavi koliko da bi time sakrila znak koji je bio ili utkan ili prikačen na njeno odelo. Ali ipak, sudeći mudro da jedan znak njenog stida slabo može služiti da sakrije drugi, ona odjednom uze dete na ruku, i s vatrom na obrazima, ali s osmehom punim ponosa i pogledom koji ne skreće – pogleda sve svoje sugrađane i susede. Na poprsju njene odeće, na finoj crvenoj čohi, okruženo lepim vezom i fantastičnim cvetovima od zlata, sijalo se slovo A.* Ono je bilo tako umetnički izrađeno i s tako vanrednim izobiljem mašte da je izgledalo samo kao poslednji i najpriličniji ukras njenog odela, a raskoš je pritom mogla odgovarati

* Početno slovo reči *adulteress*: ljubavnica. (Prim. prev.)

ukusu toga doba, mada je veoma premašila granice koje su određivali propisi štedljivosti u koloniji.

Mlada žena bila je visoka i vrlo elegantna pojava. Kosa joj je bila crna i gusta i tako glatka da je sunce bleštalalo na njoj; njeno lice, pored toga što je bilo lepo po pravilnosti crta i bogatstvu izraza, ostavljalo je onaj utisak što su ga davali visoko čelo i duboke crne oči. Ona je bila gospodstvena, po ukusu ženske lepote ondašnjega doba, čija se karakteristika više ogledala u stasu i dostojanstvenosti nego u njenoj prolaznoj i neopisivoj graciji, koja je danas njena odlika. I nikada nije Ester izgledala gospodstvenije, u klasičnom značenju te reči, nego kad je izašla iz tamnice. Oni koji su je ranije poznavali i nadali se da će je videti skrušenu i pomračenu strahovitim oblakom zadivili su se i začudili kad su je ugledali u svem sjaju njene lepote, koja je blistala u oreolu bede i srama u koje je bačena.

Možda je kakav osetljivi posmatrač nalazio nečeg osobito bolnoga u tome. Njeno odelo, koje je sama za tu priliku u tamnici spremila i po svome ukusu doterala, činilo se da po svojoj smelosti i živopisnoj osobenosti izražava stanje njenog duha i očajnu nepopustljivost njene čudi. Ali tačka koja je privlačila sve poglede, i koja kao da je preobražavala onu na kojoj je počivala – tako da su ljudi, koji su izbliza poznavali Ester, dobili utisak kao da je sad prvi put vide – bilo je čudno skerletno slovo prišiveno i kao osvetljeno na njenim grudima. Ono je imalo moć magije, izdvajalo ju je iz običnih odnosa sa čovečanstvom i prenosilo u neku naročitu sferu.

– Ona je vešta u vezenju, to se vidi doista – primeti jedna od žena – ali da li je ikada koja žena, pre ove okorele nevaljalice, izmislila taj način da to pokaže? Eto vam, drage moje, šta znači smejati se u lice našim pobožnim sudijama i ponositi se onim što su oni, poštovana gospoda, mislili da je kazna.

– Trebalo bi – mrmljala je najokorelija od starih žena – da mi same svučemo bogato odelo s otmenih pleća gospođe Ester; a što se tiče crvenoga slova, koje je ona tako osobito izvezla, ja ću joj dati pocepanu flanelsku krpu da napravi drugo, koje više priliči!

– Oh, umirite se, druge moje, umirite se! – šaptala je najmlađa druga. – Nemojte da vas ona čuje! Nema nijednog uboda igle u tom vezu koji ona nije osetila u svome srcu.

Namršteni policajac mahnu svojim štapom.

– Skloni se, narode, u ime kralja, skloni se! – povika. – Načinite prolaz; a ja vam velim da će gospođa Ester biti nameštena tamo gde i muževi i žene i deca mogu lepo da gledaju njen krasni nakit odsad pa do jedan čas po podne. Neka je blagoslovena masačusetska naseobina, gde je krivica javno kažnjena! Hajdete, gospođu Ester, i pokažite svoje skerletno slovo na trgu!

Putanja je bila odmah načinjena kroz gomilu gledalaca. S policajcem napred, a praćena povorkom namrštenih ljudi i žena neprijateljskih lica, Ester se uputila ka mestu označenom za njenu kaznu. Gomila radoznalih i nemirnih đaka, koja je razumela veoma malo od svega toga, osim što je imala pola dana raspusta, trčala je ispred nje, osvrćući se neprestano da bi zagledala u njeno lice, plačljivo dete i sramno slovo na grudima. Od tamnice do trga, u ono doba, nije bilo mnogo. Kad bi to rastojanje bilo mereno Esterenim osećanjima, možda bi to i bio dug put; jer ma kako da je bilo oholo njeno ponašanje, ona je patila od silnog bola sa svakim korakom onih koji su se tiskali da je vide, kao da joj je srce bilo iščupano i bačeno na ulicu da ga svi gaze i da mu se rugaju. U prirodi je našoj svojstvo, čudno i blagodatno, da patnik, u trenutku kad ga podnosi, nikad ne zna koliko je silan bol, već to saznaje jedino po jadu koji posle dolazi.

Gotovo spokojnog koraka prošla je Ester ovaj deo svoga iskušenja, i prispela do neke vrste gubilišta na zapadnom kraju trga. Ono je stajalo baš ispod krova bostonske crkve i činilo se da je stalno tu namešteno.

I doista, ovo gubilište sačinjavalo je deo kaznene mašine koja evo već dva-tri naraštaja budi među nama samo istorijske uspomene i živi kao predanje, ali u staro se doba smatralo odličnim sredstvom za širenje građanskih vrlina, kao što je nekada bila giljotina za vreme terora u Francuskoj. Ukratko, to je bila uzvišica od dasaka iznad koje se dizao okvir kaznene naprave, tako udešen da u svome tesnom stisku obuhvati čovečju glavu i izloži je poruzi svetine. Sam ideal srama bio je oličen u ovoj napravi od gvožđa i drveta. Nema većeg poniženja, čini mi se, za našu prirodu – pa ma kakva da je krivica prestupnikova – nego zabraniti krivcu da sakrije lice od stida; to je bila suština ove kazne. U Esterinom slučaju, kao i u mnogim drugim, osuda je bila da ostane na toj uzvišici, ali bez ogrlice i okvira oko glave. Znajući dobro šta je čeka, ona se popela uz drvene stepenice, visoke koliko čovek, i tako se izložila svetini koja ju je okružila.

Da se kakav rimokatolik našao među gomilom puritanaca, možda bi video u ovoj divnoj ženi, tako živopisnoj po odelu i izrazu i s detetom na grudima, nešto što bi ga podsetilo na sliku Bogomateri, za koju se toliko slavnih slikara nadmetalo da je predstave; nešto, u stvari, što bi ga samo po svojoj suprotnosti podsetilo na tu svetlu sliku bezgrešnoga materinstva, čiji plod beše došao da iskupi svet. A ovde, mrlja najtežeg greha u najsvetijoj osobini čovečjeg života davala je utisak da je svet samo crniji zbog lepote te žene, i još grešniji zbog deteta koje ona beše rodila.

Prizor je imao u sebi nečeg strašnog, nešto od onog užasa što uvek ovlada pri pogledu na sram i porok kod bližnjega,

pre no što je društvo postalo toliko pokvareno da se smeje, umesto da se zgrozi na to. Svedoci Esterinog ispaštanja još nisu izgubili ovu prostotu. Oni su bili dovoljno jakih živaca da bi, bez i najmanjeg gundanja o njenoj oštrini, posmatrali i izvršenje smrtne kazne, kad bi tako glasila presuda; ali nisu bili toliko bez srca kao drugi društveni redovi, koji nalaze samo predmet podsmeha u ovakvom prizoru. Baš i da je bilo volje da se sve okrene na smešno, ona bi bila ugušena i nadjačana svečanim prisustvom ljudi ništa manjih nego što je guverner i nekoliko njegovih savetnika, jedan sudija, jedan general i gradski upravljači, koji su svi stajali ili sedeli na balkonu obližnje kuće i gledali s visine na trg. Kad su takva lica, bez uštrba svoga dostojanstva ili poštovanja koje pripada njihovom činu i položaju, bila deo gledalaca, moglo se zaključiti da izvršenje zakonske kazne treba da ima ozbiljno i delotvorno značenje. Stoga je i gomila bila ozbiljna i natmurena. Nesrećna prestupnica držala se kako je najbolje znala pod strelama hiljade neumoljivih očiju, koje su sve bile uprte u nju i usredsređene na njene grudi. Bilo je skoro nemoguće to izdržati. Po prirodi strasna i naprasita, ona se spremila da strpljivo podnese poruge i otrovne ubode svetine, grčeci se pod svakom novom uvredom; ali bilo je nečeg još užasnijeg u svečanom ponašanju gomile, zbog čega je poželela da vidi sva ta stroga lica kako se krive od prezrivog smeha a sebe kao predmet toga. Da je svetina prsnula u glasan smeh – svaki čovek, svaka žena i svako dete da je dalo svoj deo – Ester bi im možda odgovorila gorkim i prezrivim osmehom. Ali pod olovnim teretom koji joj sudbina udeli, ona je osećala, iz časa u čas, kako mora da na sav glas jaukne i da se sruči dole na zemlju s uzvišice ili da smesta poludi.

Ipak, u ponekim trenucima, ceo prizor, u kome je ona bila najdivniji predmet, iščezavao je ispred njezinih očiju

ili bar svetlucao nejasno pred njima kao kolo nesavršeno određenih avetinjskih prilika. Njen duh, a naročito njeno pamćenje, bili su natprirodno aktivni i doneli su pred nju drugačije slike nego što su bila gruba ulica maloga grada s granice zapadne divljine: druga su lica bacala na nju prekorne poglede ispod oboda onih visokih šešira. Uspomene tako beznačajne i daleke, slike detinjstva i školskih dana, dečje igre i svađe i male kućne scene iz njenih devojačkih dana javiše se u rojevima ispred nje, izmešane s uspomenama koje su bile najvažnije kasnije u životu; svaka slika bila je podjednako živa, kao da je sve imalo istu vrednost ili kao da je sve bilo samo privid. Verovatno je to bila instinktivna odbrana njenoga duha, da se od svirepih muka i nevolja stvarnosti oporavi prizorom ovih fantastičnih slika.

Kako mu drago, uzvišica od dasaka bila je tačka s koje je Ester pregledala ceo put kojim je prošla od srećnih dana detinjstva. Stojeći na toj bednoj visini, ona ponovo ugleda svoje rodno selo u Staroj Engleskoj i svoj roditeljski dom; oronulu kuću od sivog kamenja sirotinjskog izgleda, ali s upola istrvenim grbom nad vratima kao znakom starinskog gospodstva. Ona vide lice svoga oca, s njegovim punim obrvama i poštovanja dostojnom sedom bradom, koja se talasala preko staromodne ogrlice Elizabetinog doba; svoju majku, takođe, s pogledom brižne ljubavi, s kojim je ostala urezana u njezinom pamćenju, i koja je, od kada je umrla, toliko puta blagim prekorom izvodila ćerku s pogrešnoga puta. Ona vide svoje lice, u sjaju devičanske lepote, koje je osvetljavalo celu unutrašnjost prašnjavog ogledala u kojem se obično ogledala. Tada ugleda i drugu jednu priliku, jednog čoveka već u godinama, bleđa, mršava lica, kao u kakvog naučnika, s mutnim i kratkovidim očima koje su izgubile vid pri svetlosti lampe što mu je služila da bdi nad

mnogim debelim knjižurinama. Pa ipak, te mutne oči imale su čudnu moć da proniknu, kao da je njihov vlasnik hteo čitati dušu čovečju. Ova slika učenosti i usamljenosti, koju zazva Esterina ženska mašta, bila je malo nagrđena time što se levo rame nešto malo uzdizalo nad desnim. Zatim su se redale pred njom, u galeriji uspomena, slike jednog kontinentalnog grada: zapletene i uzane ulice, visoke, sive kuće, ogromne katedrale i javne građevine, stare po vremenu, a osobene po arhitekturi. Tu ju je čekao novi život, sve u vezi s ružnim naučnikom: novi život, ali koji se hrani starim materijalom, kao busen zelene mahovine na oronulom zidu. Najzad, namesto ovih prolaznih slika, povrati se grubo tržište puritanske naseobine, sa svim stanovništvom koje je bacalo gnevne poglede na Ester Prin, da, baš na nju samu, koja je stajala na gubilištu od dasaka, s detetom u rukama i skerletnim, fantastičnim zlatnim vezom oivičenim, slovom A na grudima!

Je li to java? Pritisnula je dete tako vatreno na grudi da je ono zaplakalo; ona je oborila pogled na crveno slovo, i štaviše, opipala ga da bi se uverila da li su dete i poruga bili stvarnost. I doista! – to su bile njene stvarnosti; sve ostalo je iščezlo!

III

Videnje

U Esterinoj svesti bilo je samo jedno: da je ona predmet opšteg prekornog posmatranja. Iz toga se trže kad ugleda na ivici gomile jednu priliku koja ovlada svim njenim mislima. Nekakav Indijanac, u plemenskoj nošnji, stajao je tamo; ali crvenokošci ne behu tako retki posetioци engleskih naseobina da bi koji od njih mogao privući Esterinu pažnju u tome trenutku; a još manje da bi ispred nje iščezli svi ostali predmeti i sve druge misli iz njena duha. Pored Indijanca, a očevидno u njegovom društvu, stajao je i jedan beli čovek, obučен u čudnu mešavinu odela divljaka i civilizovanih ljudi.

On je bio niskog rasta, s borama na licu, koje još i sad jedva da bi se moglo nazvati starim. Izvanredan um ogledao se u njegovim crtama, kao u čoveka koji je toliko negovao svoj duh da se on najzad i u spoljašnjosti jasno izražavao u nevarljivim znacima. Mada je hteo da prividnom nemarnošću svoga šarenoga odela prikrіje ili umanjі jednu osobinu, Ester ipak beše jasno da je jedno rame toga čoveka više od drugoga. I ponovo, kad prvi put primeti to mršavo lice i malo

nagrđenu pojavu, ona prigrli dete na grudi tako grčevito i silno da siroto dete opet zaplaka od bola. Ali činilo se da majka ništa nije čula.

Kad je došao na trg, i pre nego što ga je ona ugledala, stranac je upro oči u Ester, isprva nemarno, kao čovek koji se zanima slikama svoga duha i za koga spoljne stvari imaju malo vrednosti, samo ako se ne odnose na predstave njegove svesti. Uskoro, međutim, njegov pogled postao je oštar i prodoran. Lice mu se počelo grčiti i kriviti od užasa, kao da zmija lagano klizi po njemu, i zastavši za tren, odvija sve svoje kolute, pokazujući se u svoj dužini. Silno uzbuđenje pomračilo je njegov vid, ali se on namah savladao naporom volje, tako da je, izuzevši jedan trenutak samo, njegov izraz oličavao mirnoću. Malo zatim, grčenje je postalo nevidljivo i najzad se povuče u dubinu njegovog bića. Kad su se Esterine oči sukobile s njegovim, i kad mu se učinilo da ga je ona poznala, lagano i mirno podigao je prst, napravio njime pokret u vazduhu i stavio ga na usne.

Zatim, spustivši ruku na rame građanina što mu beše najbliži, upita učtivo i pristojno:

– Molim vas, poštovani gospodine – reče – ko je ta žena? I zašto je izložena tamo javnoj poruzi?

– Mora da ste izdaleka, prijatelju – odgovori ovaj, pogledom ispitujući čoveka koji ga je pitao i njegovog druga divljaka – inače biste morali čuti o Ester Prin i njenom zlom delovanju. Ona je, doista, napravila strašan pokor u pastvi prečasnog oca Dimesdela.

– Pravo velite! – odvrati prvi. – Ja sam stranac i dugo sam, nažalost, lutao, protiv svoje volje. Prepatio sam mnogo zbog nevolja na moru i kopnu, i dugo sam robovao među neznaošcima na jugu; i sad me je doveo ovaj Indijanac da se otkupim iz ropstva. Recite mi, molim vas, štogod o toj Ester

Prin – jesam li dobro čuo njeno ime? – o njenom prestupu, i zbog čega je dovedena tamo na gubilište?

– Vrlo rado, prijatelju; i čini mi se da će vas razgaliti, posle tolikih muka i boravka u divljini, što se najzad nađoste u zemlji gde se krivica goni i kažnjava pred licem vlasti i naroda, kao što je to ovde u našoj pobožnoj Novoj Engleskoj. Ona žena, gospodine, treba da znate, bila je žena nekog učenog čoveka, Engleza po rođenju, koji je dugo živeo u Amsterdamu, odakle je pre nekog vremena namislio da pređe preko mora i okuša sreću s nama u Masačusetsu. Stoga je poslao ženu pre sebe, a on je ostao da posvršava neke važne poslove. Ali kako se, dragi gospodine, za neke dve godine, otkako je ta žena ovde u Bostonu, nije čulo ni glasa o tome naučniku, gospodinu Prinu, njegova mlada žena, šta ćete, ostavljena sama sebi...

– Ah, da, razumem vas! – reče stranac s gorkim osmehom. – Tako učen čovek, kao što vi velite, trebalo je da i to nauči iz svojih knjiga. A ko, molim vas, može biti otac onoga deteta – ono ima tri do četiri meseca ako se ne varam – što ga gospođa Ester drži u rukama?

– Uistinu, prijatelju, to je zagonetka; i još se čeka na Danela, koji će je protumačiti – odgovori građanin. – Gospođa Ester neće ništa da kaže, a sudije su uzalud lupale glavu. Može biti da krivac stoji tu i gleda ovaj tužni prizor, ljudi ga ne znaju, a on zaboravlja da ga Bog gleda.

– Trebalo bi – primeti stranac s novim osmehom – da sâm taj učeni čovek dođe i zaviri u tu tajnu.

– I treba, ako je još u životu – odgovori građanin. – Sada, dragi gospodine, naša masačusetska gospoda, setivši se da je žena mlada i lepa, i da je bez sumnje bila u velikom iskušenju, štaviše, da njen muž možda leži u dubini morskoj, nije mogla da se odluči da na njoj primeni zakon u svoj njegovoj

pravednoj oštrini. Kazna za to je smrt. Ali u svome milosrđu i blagosti, osudili su gospođu Prin da tri časa ostane na uzvišici od dasaka, i da otad pa zanavek, do kraja života, nosi znak srama na svojim grudima.

– Mudra osuda! – primeti stranac, ozbiljno mahnuvši glavom. – Tako će ona biti živa predika protivu greha, sve dokle sramno slovo ne bude urezano na njezinoj grobnoj ploči. Samo me buni što saučesnik nije zajedno s njom na gubilištu. Ali biće pronađen! Biće pronađen! Biće pronađen!

Poklonivši se ljubazno pričljivom građaninu, on prošapta nekoliko reči svome indijanskom pratiocu i obojica se udaljiše kroz gomilu.

Dok se ovo događalo, Ester je i dalje stajala na uzvišici, očiju uprtih u stranca – očiju tako uprtih da je u trenucima potpune zadubljenosti izgledalo da svi ostali predmeti vidljivog sveta iščezavaju, ostavljajući jedino njega i nju. Takav susret, možebiti, bio bi još užasniji nego što ga ugleda sad ovako usred bela dana sa suncem što pali lice, s kojega se odbijala njena sramota; sa skerletnim znakom beščašća na grudima, s detetom u grehu rođenom, s narodom skupljenim kao na saboru, koji gleda lice što bi trebalo da bude viđeno u blagoj svetlosti kućnog ognjišta, u srečnoj senci porodičnog krova, ili pod velom poštovane gospođe u crkvi. Mada je susret bio strašan, ona je bila svesna da je zaštićena ovom hiljadom prisutnih. Bolje je bilo stajati tako, s toliko njih između njega i nje, negoli se naći s njime licem u lice – sami njih dvoje. Ona je odbegla, kao u zaštitu, pod okrilje javnosti i užasavala se od trenutka kad je trebalo da ona prestane. Utonuvši u te misli, jedva bi čula glas iza sebe da njeno ime nije bilo ponavljano glasno i svečano, da ga čuje cela gomila.

– Čuj, Ester Prin! – govorio je glas.

Bilo je pomenuto da je baš nad uzvišicom gde je stajala Ester Prin bila neka vrsta balkona ili otvorenog čardaka na opštinskoj kući. S toga mesta obično su se čitale proklamacije u prisustvu predstavnika vlasti, sa svom ceremonijom koja je pratila javne proglose u to doba. Tamo, da bi prisustvovao prizoru, sedeo je guverner Belingam, sa četvoricom vojnika oko njegove stolice, s halebardama u ruci, kao počasna straža. Na šeširu je imao crno pero, vezen širit na gornjoj odeći i crnu somotsku tuniku ispod nje; to beše čovek u godinama, a duboke bore izražavale su iskustvo života. On je bio dostojni vođa i predstavnik zajednice koja je za svoj postanak i napredak imala da zahvali ne čaru mladosti, već upornoj i stalnoj snazi zreloga doba i ozbiljnoj mudrosti staraca, koje su učinile tako mnogo baš zato što su zamišljale i očekivale vrlo malo. Ostali važni članovi oko starešine odlikovali su se dostojanstvom izraza iz doba kada se osećalo da oblici vlasti imaju u sebi svetinju božanskih ustanova. To su bili, sumnje nema, ljudi dobri, mudri i pravedni. Ali iz celoga ljudskoga roda ne bi bilo lako izabrati toliko mudrih i časnih lica, koja ne bi bila spremna da sude pogreškama ženskoga srca i da raspoznaju deo zla i dobra u njemu, nego što su bili mudraci sumorna lica, prema kojima se sada okrenula Ester Prin. Izgledalo je da je potpuno svesna da je sva simpatija koju je mogla još da dobije bila u većem i toplijem srcu gomile; jer čim je podigla oči ka balkonu, sirota žena je prebledela i zadrhtala.

Glas koji ju je pozvao bio je glas prečasnog i slavnog Džona Vilsona, najstarijeg bostonskog sveštenika, velikog znalca, kao što je to bila većina sveštenika iz toga vremena, i uz to čoveka blaga i ljubazna. Svakako, ova poslednja osobina bila je s manje brige razvijena nego njegovi duhovni darovi, a nje se on više stideo nego što se njome ponosio.

Tamo je on stajao, uokviren sedim pramenovima kose koji su padali ispod čelepuša; dok su njegove sive oči, kao u Esterinog deteta, naviknute na polutamu radne sobe, žmirkale na jasnoj sunčevoj svetlosti. Ličio je na neki tamno utisnuti lik koji vidamo na koricama starih molitvenika, i kao ma koji od tih likova, imao je isto toliko prava da stupi napred, kao sad, i da se upušta u pitanja o ljudskom grehu, strasti i bolu.

– Ester Prin! – ponovi sveštenik. – Ja sam se borio sa svojim mlađim bratom, od kojega si srećna slušala propoved božjega slova. – Ovde gospodin Vilson stavi ruku na rame nekog mladog bledog čoveka pored sebe. – Trudio sam se, velim, da uverim ovog pobožnog mladog čoveka da je trebalo da ti on govori ovde, pred Bogom i pred ovim mudrim i časnim starešinama, u prisustvu celoga naroda, o niskosti i crnilu tvojega greha. Poznajući tvoju prirodu bolje od mene, on bi mogao izabrati pogodnije reči, bilo nežne ili užasne, moćne da savladaju tvoju upornost i jogunstvo, te da više ne kriješ onoga koji te navede na taj strašni greh. Ali on se protivi meni blagošću mladoga čoveka (iako je isuviše mudar za svoje godine), govoreći da je nepravda za žensku prirodu prisiliti je da otkrije tajne svoga srca usred bela dana, pred tako velikim skupom. Ali zacelo, kao što sam pokušavao njemu da dokažem, sram leži u činjenju greha a ne u njegovom priznanju. Šta veliš na to još jednom, brate Dimesdele? Ko će se od nas dvojice, ti ili ja, baviti ovom jadnom grešnom dušom?

Romor se podigao među dostojanstvenim i časnim licima na balkonu; i guverner Belingam dao mu je izraza, govoreći glasom punim autoriteta, iako ublaženim poštovanjem prema mladome svešteniku kome se obrati:

– Dragi gospodine Dimesdele – reče – na vama je odgovornost za ovu žensku dušu. Vama, dakle, i priliči da je

savetujete na pokajanje i ispovest, kao dokaz i posledicu pokajanja.

Ovaj otvoreni poziv privukao je oči cele gomile na prečasnoga gospodina Dimesdela – mladog sveštenika koji je došao s engleskog univerziteta, donoseći sa sobom sve znanje onoga doba u naše divlje šume. Njegova rečitost i verski žar već su dokazali svu njegovu visoku vrednost među drugovima. Njegova pojava padala je u oči na prvi pogled; s belim, glatkim i ispučenim čelom, velikim, crnim, melanholičnim očima i usnama koje su, ako ih nije silom zatvarao, lagano drhtale, izražavajući i nervoznu osetljivost i veliku moć vladanja sobom. Pored svih njegovih prirodnih darova i naučničke savršenosti, bilo je nečeg čudnog u ovome mlado-me svešteniku; nekakav bojažljiv, začuđen, poluzaprepašćen pogled, kao u čoveka koji oseća da je sasvim zalutao i da je zbunjen na stazi ljudskoga života; jer se mogao osećati dobro jedino u samoći. Stoga, ukoliko mu je poziv dopuštao, on se kretao senovitim stranputicama, ostavši tako naivan i detetu ravan, izlazeći, u datoj prilici, sa svežinom i mirisom i rosnom čistotom misli, koja je, po svedočanstvu mnogih, delovala kao anđeoska reč.

Takav je bio mladi čovek koga su tako javno izveli pred publiku prečasnog gospodina Vilsona i guverner, pozivajući ga da govori, da ga čuje ceo svet, o toj tajni ženske duše koja je ostajala svetinja i u svome padu. On je pobledo zbog iskušenja u koje ga njegov položaj dovede, i njegove usne su zadrhtale.

– Govori joj, brate – reče gospodin Vilson – od toga zavisi spas njene duše i, kao što guverner reče, od toga zavisi i spas tvoje vlastite, koja ima da se o njenoj duši brine. Reci joj da ispovedi istinu!

Prečasnog gospodina Dimesdela pognuo je glavu, kao da se u sebi molio Bogu, i zatim stupi napred.

– Ester Prin – reče naslonivši se na balkon i pogledavši je uporno u oči – čula si šta kaže ovaj čestiti čovek i vidiš odgovornost koja je na meni. Ako osećaš da će to dati mira tvojoj duši, i da će zemaljska kazna biti delotvornija za spas duše, ja te pozivam da kažeš ime svog saučesnika i svoga sapatnika! Nemoj biti nema zbog rdavo shvaćene ljubavi i sažaljenja prema njemu; jer veruj meni, Ester, i kad bi bio svučen s visokog položaja i stao tu kraj tebe, na toj uzvišici srama, bilo bi mu kudikamo bolje nego da ceo život krije greh u srcu. Kako će mu pomoći tvoje ćutanje, osim što će ga navesti na iskušenje i, štaviše, primorati ga da grehu doda licemerstvo? Nebo je podarilo tebi javnu sramotu da bi time mogla izvojevati javnu pobedu nad zlom u sebi i jadom oko tebe. Pazi da ne oduzmeš njemu, koji možda nema snage da se sam za nju maši, tu gorku ali lekovitu čašu, koja je sada prinesena tvojim usnama!

Glas mladog pastora bio je drhtav i blag, uverljiv, dubok i isprekidan. Osećanje koje se ogledalo u njemu, više nego samo značenje reči, pokrenu sva srca i sva ih zajedno stopi u jedan akord ljubavi. Pa i samo dete na Esterinim grudima bilo je dirnuto tom silom, te je i ono okrenulo oči ka gospodinu Dimesdelu, i podiglo ručice s poluzadovoljnim, polubolnim gukanjem. Tako je silan bio sveštenikov poziv da je gomila morala verovati da će Ester reći grešnikovo ime ili da će sâm grešnik, na kome god mestu da je, stupiti napred gonjen neizbežnom unutrašnjom nužnošću i biti prinuđen da se popne na gubilište.

Ester je odmahнула glavom.

– Ženo, ne prelazi granice nebeske milosti! – povika prečasní gospodin Vilson, oštrije nego pre. – To malo dete dobilo je glas da pomogne i potvrdi savet koji si čula. Reci

ime! Ono i tvoje kajanje poslužiće da ti se skine skerletno slovo s grudi!

– Nikad! – odgovori, ne gledajući u gospodina Vilsona, već u duboke uznemirene oči mladog sveštenika. – Ono je duboko urezano. Vi ga ne možete skinuti. A ja bih htela da izdržim i svoje i njegove muke!

– Govori, ženo! – reče hladno i oštro drugi glas, koji je došao iz gomile oko gubilišta. – Govori i daj detetu oca!

– Neću reći! – odgovori Ester prebledevši kao smrt, odgovarajući tome glasu, koji kao da je, takođe, poznala. – A moje dete mora tražiti nebeskog oca jer nikada neće upoznati zemaljskog!

– Neće da kaže – prošapta gospodin Dimesdel, koji se povukao natrag s dugim dubokim uzdahom, očekujući dole s rukom na srcu rezultat svoga poziva. – Čudna snaga i velikodušnost ženskoga srca! Ona neće da kaže!

Videvši čvrstinu stanja duha grešnice, stariji sveštenik, koji se brižljivo spremio za tu priliku, održao je gomili propoved o grehu u svima oblicima, ali stalno pominjući sramno slovo. Čitav čas je tako silno govorio o tome znaku, a njegove reči snažno su odjekivale iznad glava okupljenih, tako da im se to slovo učinilo još strašnijim u njihovom uobraženju, te im se činilo da je njegova crvena boja od plamenova paklenoga ognja. Ester Prin, međutim, stajala je na uzvišici srama, s ukočenim očima i izrazom umorne ravnodušnosti. Toga jutra, ona je podnela sve što može podneti ljudska priroda; i kako njen temperament nije bio takav da gubitkom svesti umakne suviše jakim mukama, njen duh mogao se jedino zaštititi oklopom neosetljivosti. U tom stanju, glas propovednikov grmeo je u njenim ušima nemilosrdno ali beskorisno. Dete je, za vreme druge polovine

iskušenja, paralo vazduh plačem. Ona se mehanički starala da ga utiša, ali izgledalo je da je jedva dira njegova bol. Zatim je odvedena u tamnicu, gde je iščezla iza gvožđem okovanih vrata. Oni koji su gledali za njom šaputali su da skerletno slovo baca oko sebe čudnu bledu svetlost u mračnom tamničkom hodniku.